

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยพัฒนาประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งในปัจจุบันอยู่ในฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 – 2544) สาระสำคัญของแผนได้เน้นการพัฒนาคน ส่งเสริมในด้านการศึกษา พัฒนาสิ่งแวดล้อมและการปรับกระบวนทัศน์ในการพัฒนาประเทศไทยจึงถือได้ว่าแผนพัฒนาฉบับที่ 8 เป็นแผนของการพัฒนาคนเพื่อพัฒนาประเทศ ทั้งนี้เพราะแผนพัฒนาฯ มุ่งหมายเพื่อให้การพัฒนาคนเป็นจุดศูนย์กลางของการพัฒนาประเทศ เน้นพัฒนาคนให้มีคุณภาพและกลไกที่สำคัญในการพัฒนาก็คือ การศึกษา ซึ่งต้องเป็นการศึกษาที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและต้องถือว่าการศึกษาก่อเกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งนี้เพราะการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะพัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านปัญญา ร่างกาย จิตใจและสังคมและรู้เท่าทันของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ภาระหนักในด้านการจัดการศึกษาจึงต้องอยู่กับผู้บริหารและครู – อาจารย์ ในยุคแห่งโลกไร้พรมแดน

ปัจจุบันนี้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาได้หันมาสนใจเรื่อง การประกันคุณภาพทางการศึกษามากขึ้น สืบเนื่องจากการตระหนักว่าปัญหาในด้านปริมาณและคุณภาพเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ความด้อยในคุณภาพการศึกษาเป็นตัวกระตุ้นให้มีการเข้าสู่การเรียนมากขึ้นและการคงอยู่ของผู้เรียนในสถาบันการศึกษามีมากขึ้น ขณะเดียวกันนักศึกษาที่จบจากสถาบันการศึกษาแล้วยังขาดทักษะพื้นฐานที่สังคมคาดหวังไว้ และขาดคุณสมบัติที่ตลาดแรงงานต้องการอย่างแท้จริง รวมทั้งปัญหาข้อจำกัดของงบประมาณซึ่งไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษา ดังนั้นสถาบันทางการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันกำลังอยู่ในระหว่างการพัฒนาคุณภาพ เพื่อสนองความต้องการที่จะให้ประชาชนและตลาดแรงงานทั้งในประเทศและต่างประเทศยอมรับในคุณภาพของการจัดการศึกษา ขณะเดียวกันพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ ได้กำหนดสาระที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ไว้ในหมวดที่ 6 ว่าด้วยมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ หน่วยงานต้นสังกัดและทุกสถานศึกษาต้องจัดระบบคุณภาพภายใน รวมทั้งประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาทุกปี และให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และจัดให้สถานศึกษาทุกแห่งได้รับการประเมินภายนอกอย่างน้อยหนึ่งครั้งทุกห้าปี ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาไม่ได้มาตรฐานที่กำหนด ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานประเมิน

คุณภาพการศึกษาจัดทำข้อเสนอแนะและการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2542 ดังกล่าว สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และวิทยาเขตในสังกัด ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการจึงจำเป็นต้องนำระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษาเข้ามาใช้ในการบริหารการศึกษาและเตรียมพร้อมที่จะพัฒนาศักยภาพแสดงความพร้อมที่จะก้าวเข้าสู่องค์กรที่มีคุณภาพและพัฒนาบุคลากรให้มีขีดความสามารถในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการพัฒนาประเทศในระยะยาว

ระบบมาตรฐานคุณภาพ ISO 9000 เป็นภาษาสากลของคุณภาพ ซึ่งเป็นมาตรฐานระดับนานาชาติ เป็นระบบบริหารประกันคุณภาพขั้นพื้นฐานที่มีความมุ่งหมายที่จะให้ระบบคุณภาพเท่าเทียมกันระหว่างองค์กรต่าง ๆ และประเทศต่าง ๆ ด้วยมาตรฐาน ISO 9000 มีมาตรฐานสากลชุดหนึ่ง (5 ฉบับ) ใช้เพื่อการบริหารหรือการจัดการคุณภาพและประกันคุณภาพโดยเน้นการสร้างคุณภาพภายในองค์กรซึ่งจะเป็นองค์การประเภทใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นชนิดของสินค้าหรือบริการเท่านั้น ไม่ได้ระบุชนิดหรือขนาดของอุตสาหกรรมโดยเฉพาะ นั่นคือใช้ได้โดยไม่มีขีดจำกัด ดังนั้นเอง องค์กรด้านการบริการที่สามารถนำระบบบริหารงานคุณภาพตามมาตรฐาน ISO 9000 ไปใช้ปฏิบัติ จึงสามารถนำไปใช้ได้และหนึ่งในองค์กรการบริการด้านวิทยาการ เช่น การค้นคว้าวิจัย การพัฒนา และทางด้านการศึกษา

กรมสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลได้กำหนดวิสัยทัศน์ (VISION) ราชมงคล ไว้คือ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จะเป็นผู้นำด้านการจัดการศึกษาสหวิทยาการตามมาตรฐานสากล ผลิตและยกระดับขีดความสามารถของบุคลากรที่เป็นกำลังแรงงานของประเทศ มีความชำนาญด้านวิชาชีพและเทคโนโลยีที่ทันสมัย มุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศและสร้างคุณค่าที่ดีแก่สังคม จากวิสัยทัศน์ดังกล่าวจึงได้กำหนดกลยุทธ์ (STRATEGY) ข้อที่ 1 ว่า นำระบบประกันคุณภาพมาใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาให้สถาบันฯ เป็นผู้นำด้านการจัดการศึกษาเชิงคุณภาพ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กลุ่มวิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นสถาบันทางการศึกษาที่สังกัดกรมสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ดังนั้นจากวิสัยทัศน์และข้อกำหนดกลยุทธ์ดังกล่าว จึงได้มีการศึกษาและเตรียมการด้านการนำเอาระบบบริหารคุณภาพ ISO 9000 มาใช้ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กลุ่มวิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือและกลุ่มที่จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจกับระบบดังกล่าวคือกลุ่มผู้บริหารของสถาบันฯ วิธีการที่จะทราบถึงความคิดเห็นของผู้บริหารต่อการนำเอาระบบ ISO 9000 มาใช้ในสถาบันฯ และทราบถึงแนวความคิดและข้อเสนอเกี่ยวกับการนำเอาระบบ ISO 9000 มาใช้ก็โดยการวิจัย ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้บริหารในระดับผู้ช่วยผู้อำนวยการของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลของวิทยาเขตที่อยู่ในกลุ่มวิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงได้ทำการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารต่อการนำเอาระบบ ISO 9000 มาใช้ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กลุ่มวิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะในการนำเอาระบบ ISO 9000 มาใช้ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กลุ่มวิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหาร ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กลุ่มวิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้ดำรงตำแหน่ง

1. ผู้อำนวยการ
2. ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
3. หัวหน้าคณะวิชา
4. หัวหน้าแผนกวิชา

รวมประชากรจำนวน 210 คน

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ข้อมูลจากคำตอบในแบบสอบถาม ของผู้บริหารในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กลุ่มวิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปี พ.ศ. 2543 ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการบริหารและการนำเอาระบบ ISO 9000 มาใช้ในวิทยาเขต กลุ่มวิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และได้ตอบแบบสอบถามด้วยความเต็มใจและจริงใจ คำตอบจึงเชื่อถือได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความคิดเห็น หมายถึง ความเห็นหรือสิ่งที่เห็น ความคิดเห็น เครื่องรู้เห็นความรู้สึกเฉพาะตัวบุคคลที่สนองต่อคำถามในแบบสอบถามโดยไม่มีผู้ใดวินิจฉัยว่าถูกผิด

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่บริหารในตำแหน่ง ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าแผนกวิชา สังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กลุ่มวิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ISO 9000 หมายถึง อนุกรมมาตรฐานหมายเลข 9000 ขององค์การมาตรฐานสากล (International Organization for Standardization) เป็นองค์กรภาคเอกชนระดับนานาชาติ จัดตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1947 ประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งเป็นตัวแทนประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำกว่า 90 ประเทศ ปัจจุบันสำนักงานเลขาธิการกลาง (Central Secretariate) ตั้งอยู่ที่กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ จะทำหน้าที่เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดการด้านระบบคุณภาพ (Quality Management System)

การรับรองระบบคุณภาพ หมายถึง กระบวนการออกใบรับรองระบบคุณภาพโดยหน่วยงานอิสระที่มีศักดิ์และสิทธิ์ในการตรวจสอบประเมินระบบคุณภาพตามมาตรฐาน ISO 9000 และหากผลการตรวจสอบประเมินเป็นที่พอใจตรงตามมาตรฐาน ก็จะออกใบรับรองระบบคุณภาพมาตรฐานมาให้

ISO 9001 หมายถึง ระบบคุณภาพสำหรับองค์กรที่ทำการผลิตอย่างครบวงจร กล่าวคือตั้งแต่การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ไปจนถึงการผลิต การส่งมอบ การติดตั้ง และการบริการหลังการขาย ไปจนถึงตลอดอายุใช้งาน (หรืออย่างน้อยในช่วงเวลารับประกันที่กำหนดไว้)

ISO 9002 หมายถึง ระบบคุณภาพสำหรับองค์กรคล้าย ISO 9001 แต่มีการดำเนินการที่แคบกว่า คือ เฉพาะการผลิต การส่งมอบ การติดตั้งเท่านั้น

ISO 9003 หมายถึง ระบบคุณภาพสำหรับส่วนงานที่รับผิดชอบในการตรวจและมีการทดสอบขั้นสุดท้ายที่เรียกว่า Final inspection and test เท่านั้น

ระบบประกันคุณภาพทางการศึกษา หมายถึง

1. การประกันคุณภาพภายใน ดำเนินการโดยสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าวิทยาเขตในกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ดำเนินการตามภารกิจหลักอย่างมีคุณภาพ โดยมีกระบวนการ ควบคุม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพ

2. การประกันคุณภาพภายนอกโดยหน่วยงานภายนอกทำการตรวจสอบ และประเมินผลทั้งระบบและประกันว่าสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กลุ่มวิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ดำเนินการตามภารกิจหลักอย่างมีคุณภาพ โดยมีกระบวนการตรวจสอบ ประเมินและรับรอง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบความคิดเห็นของผู้บริหารต่อการนำระบบ ISO 9000 มาใช้ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

โลยีราชมงคล กลุ่มวิชาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. ได้แนวทางและข้อเสนอแนะของผู้บริหารในการนำเอาระบบ ISO 9000 มาใช้ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กลุ่มวิชาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY